

Nr 18

Av herr **Gustafsson** i Borås, om förlängning av preskriptionstiden för uttagande av premieobligationsvinster.

Gällande allmänna regler om preskription av fordran, som innefattas i 1862 års förordning om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer, är *ej* tillämpliga å fordran på grund av premieobligation. Enligt § 20 i nämnda förordning gäller beträffande "fordran hos bank eller allmänt penningeverk, efter sedel eller annan löpande förbindelse, som tryckt eller graverad utgives" vad därom särskilt är stadgat. I avsaknad av sådant särskilt stadgande har man att hålla sig till vad som anses ha blivit avtalat mellan parterna och vad speciellt avser premieobligationer till de villkor, som intagits i obligationstexten.

I den år 1936 tillkomna skuldebrevslagen tillkom ett stadgande om giltighetstiden för ränte- och utdelningskuponger till räntebärande obligationer och aktier. Enligt detta lagrum (25 §) är sådan kupong *ej* gällande, om den *ej* företetts till inlösen inom tre år från förfallodagen. Ehuru bestämmelsen *ej* på något sätt är tillämplig på premieobligationsvinster, synes den dock ha givit anledning till en analog förkortning av giltighetstiden även för sådana. Medan sålunda ännu för 1936 års premieobligationslån gällde en preskriptionstid för vinster om tio år, fick motsvarande villkor i texten på 1940 års premieobligationer följande lydelse: "Vinstbelopp, som *ej* uttagits inom tre år från respektive utlottning, tillfaller staten." Ändringen beröres på följande sätt i riksgäldsfullmäktiges protokoll den 2 november 1939:

Sedan fullmäktige vid sammankomsten den 26 nästlidna oktober, § 2 i protokollet över låneärenden, beslutat upplägga ett svenska statens premieobligationslån å 150 000 000, fastställde fullmäktige text till obligationer av nämnda lån av innehåll, bilaga till detta protokoll utvisar. Beslutet innebär, bland annat, att preskriptionstiden för vinster fastställts till tre år.

Vice ordföranden herr Råstock lät till protokollet anteckna, att han ansett, att fullmäktige bort fastställa ovannämnda preskriptionstid till fem år eller lika med den för ifrågakvarande lån bestämda löptiden, enär enligt hans mening vinst å premieobligation icke i förevarande hänseende kunde anses likställd med räntekupong, för vilken preskriptionstiden numera i allmänhet vore bestämd till tre år.

Samma preskriptionsvillkor har gällt för alla senare obligationslån.

I det förslag till ny lag om preskription, som framlagts i nordiskt samarbete, har liksom i nu gällande allmänna preskriptionsregler ingen rättslig reglering företagits på ifrågakvarande punkt. I förslaget 30 § heter det

sålunda endast, att "preskriptionstiden för fordran på grund av obligation — må förlängas eller förkortas genom uttrycklig bestämmelse i skuldebrevet".

Omfattningen av inträffade preskriptioner sedan år 1945 visar en ständigt stigande siffra. Budgetåret 1945/46 visar att av vinstlotter 308 preskriberades och representerade ett värde av 15 100 kr. Av denna summa utbetalades efter preskriptionstiden 565 kr. Nästa femårsperiod (budgetåret 1950/51) är infrusna vinstlotter 10 271 som representerar en summa av 726 695 kr. från vilken utbetalades preskriberade vinster med 25 830 kr. Budgetåret 1955/56 blev 14 207 vinstlotter ej uttagna, och deras värde steg till 1 032 750 kr. Preskriberade vinster utbetalades efter ansökan med 21 315 kr. Sista statistikåret 1958/59 visar än högre siffror med 20 473 infrusna vinster till ett värde av 1 657 145 kr. och utbetalades preskriberade vinster med 28 855 kr.

Någon adekvat bild beträffande vägrade och medgivna fall av utbetalning av preskriberade vinster ger givetvis ej denna statistik enär i de allra flesta fall ingen framställning göres till riksgäldskontoret om utfående av preskriberade vinster. Även om riksgäldskontoret i praxis beträffande utbetalning av preskriberade vinster är generöst frågar man sig likväl varför det är bara tre års giltighetstid för vinster å premieobligationslån. Vinsten är ju att betrakta som en återbetalning av en skuld från staten till obligationsinnehavaren. Vinstchanserna på premielån är inte särskilt stora, även om en förbättring skett vad gäller de sista, och många obligationsägare tröttnar på att regelbundet bevaka vinstlistorna år efter år. Obligationslånen skulle säkerligen i icke ringa grad kunna populariseras genom att preskriptionstiden för vinsters uttagande av riksgäldskontoret förlängdes till tio år.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att riksgäldskontoret går i författning om att preskriptionstiden för vinsters uttagande å premieobligationslånen förlängs till 10 år.

Stockholm den 13 januari 1961

Axel Gustafsson
i Borås